

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ympäristölaatuormeista vesipolitiikan alalla sekä direktiivin 2000/60/EY muuttamisesta"

KOM(2006) 397 lopullinen — 2006/0129 COD

(2007/C 97/02)

Neuvosto päätti 15. syyskuuta 2006 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellämainitusta aiheesta.

Asian valmistelusta vastannut "maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 25. tammikuuta 2007. Esittelijä oli Stéphane **Buffetaut**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 15.–16. helmikuuta 2007 pitämässään 433. täysistunnossa (helmikuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 188 puolesta, 1 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Ympäristölaatuormeja koskevan direktiivin tarkoitus

1.1 Käytännössä kyseessä on ehdotus vesipolitiikan puitedirektiivin (2000/60/EY) "johdannaisdirektiiviksi". Puitedirektiivissä määritellään strategia, jolla torjutaan vesien kemiallista pilaantumista. Vesien kemiallinen pilaantuminen voi häiritä vesiekosysteemeitä ja aiheuttaa biologisen monimuotoisuuden ja luontotyyppien häviämistä. Kaiken lisäksi pilaavat aineet voivat kerääntyä ravintoketjuun ja ihmiset voivat altistua vesiympäristössä esiintyville pilaaville aineille käyttäessään ravintona kaloja ja nauttiessaan muuta vesistöperäistä ravintoa sekä juomavettä ja myös urheillessaan ja viettäessään vapaa-aikaa.

1.2 On myös syytä korostaa, että pilaavia aineita voi löytyä ympäristöstä vielä pitkään sen jälkeen, kun ne on kielletty, ne voivat siirtyä pitkiä matkoja ja niitä voi päästä alueille, joihin niiden ei ennalta uskottu vaikuttavan.

1.3 Huomattakoon vielä, että näiden pilaavien aineiden lähteet ovat hyvin moninaiset: kotitaloudet, maatalous, poltto, teollisuus jne.

1.4 Ensimmäisessä vaiheessa komissio oli esittänyt prioriteettiaineiden luettelon, jossa yksilöitiin 33 ongelmallista ainetta yhteisön tasolla (päätös 2455/2001/EY). Puheena olevan direktiiviehdotuksen tarkoituksena on varmistaa "korkeatasoinen suojele" niiltä riskeiltä, joita nämä 33 prioriteettiainetta ja tietyt muut pilaavat aineet aiheuttavat vesiympäristölle tai voivat aiheuttaa sen välityksellä.

1.5 Ehdotetussa direktiivissä säädetään tämän tavoitteen saavuttamiseksi ympäristölaatuormeista. Siinä huomautetaan, että näiden normien saavuttamiseksi tarvittavista päästöjen hallintatoimista on jo säädetty useissa yhteisön säädöksissä viime vuosina.

1.6 Ehdotetulla direktiivillä kumotaan niin ikään eräitä nykyisiä johdannaisdirektiivejä erityisesti tieteellisen ja teknisen edistymisen huomioon ottamiseksi sekä sellaisten pilaavien aineiden sisällyttämiseksi direktiivin soveltamisalaan, joita säännöstö ei vielä kata.

2. Ympäristölaatuormien määrittäminen

2.1 Komissio ehdottaa, että otetaan käyttöön kaksi mittakriteeriä:

— vuosikeskiarvo

— sallittu enimmäispitoisuus.

2.2 Ympäristölaatuormit määritellään siis sallitun enimmäispitoisuuden perusteella, jotta voidaan välttää ekosysteemeille aiheutuvat peruuttamattomat seuraukset, jotka johtuvat akuutista altistumisesta lyhyellä aikavälillä, sekä vuosikeskiarvon perusteella, jotta voidaan välttää jatkuvan, muunkin kuin akuutin altistumisen aiheuttamia peruuttamattomia seurauksia pitkällä aikavälillä.

2.3 Komissio ehdottaa, että ympäristölaatuormien tulisi useimpien aineiden osalta koskea pilaavien aineiden pitoisuutta pintavesissä. Komissio huomauttaa kuitenkin, että on olemassa pilaavia aineita, jotka voivat kerääntyä ravintoketjuun ja joiden osalta normien rajoittaminen pintavesiin ei ehkä riitä välillisten vaikutusten ja sekundaaristen myrkytysten välttämiseksi. Se ehdottaa sen vuoksi, että kolmen aineen, eli heksaklooribentseenin, heksaklooributadieenin ja elohopean, osalta ympäristölaatuormit eliöstöä varten tulisi määrittää jäsenvaltioissa.

3. Toimivallanjako Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välillä

3.1 Komissio ehdottaa, että veden ympäristölaatuormit on määritellä yhteisön tasolla, jotta voidaan taata sama ympäristönsuojelun taso kaikissa jäsenvaltioissa ja samankaltaiset toimintaedellytykset taloudellisille toimijoille. Komissio katsoo yleisesti ottaen, että nykyisten pilaantumisen hallintatoimien pitäisi olla riittävät, jotta jäsenvaltiot voivat saavuttaa laatuormit. Mikäli lisätoimet osoittautuvat tarpeellisiksi, niistä säätäminen tulisi komission mukaan jättää jäsenvaltioiden vastuulle, jotta kullekin vesipiirille puitedirektiivin 11 artiklan mukaisesti laadittaviin toimenpideohjelmiin voidaan sisällyttää asianmukaiset hallintatoimet.

4. Ehdotetut toimenpiteet

4.1 Ehdotetun direktiivin pääkohdat ovat:

- ympäristölaatumormien määrittäminen, mukaan luettuina ylitysten siirtymäalueet
- selvitys päästöistä ja häviöistä, jotta voidaan tarkistaa, saavutetaanko vähennystavoitteet
- tiettyjen johdannaisdirektiivien kumoaminen
- vaarallisten prioriteettiaineiden yksilöiminen 14:stä tarkasteltavana olevasta aineesta, kuten päätöksessä 2455/2001/EY edellytetään.

5. Yleistä

5.1 Tavoite välttää mahdollisesti vakavia riskejä ja peruuttamattomia seurauksia aiheuttavien vaarallisten aineiden pääsy vesistöihin on ehdottomasti kannattamisen arvoisen.

5.2 ETSK pitää tärkeänä, että komissiolla on edelleenkin vankat ja tieteelliseen tutkimukseen perustuvat valmiudet määrittää nopeasti aineet, jotka voivat aiheuttaa pintaveden haitallista pilaantumista, sekä valmiudet laatia tarkat laatuksiteerit tällaisten aineiden, niiden esiintyessä joko yksittäin tai yhdisteinä, sallituista enimmäispitoisuuksista. ETSK panee merkille tarkasteltavana olevan ehdotuksen liitteenä olevan ensisijaisten aineiden ja normien alustavan luettelon ja kannattaa sitä. ETSK kehottaa ryhtymään toimiin, jotta varmistetaan, että vuosittainen arviointi sen määrittelemiseksi, olisiko luetteloon lisättävä uusia aineita tai olisiko joihinkin aineista sovellettava uusia sallittuja enimmäispitoisuuksia, on kattava ja avoin ja että se perustuu tieteelliseen tietoon. Komission olisi tutkittava erityisesti aineita, jotka on määritelty prioriteettiaineiksi yleissopimuksessa Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta (OSPAR) tai muissa asiaa koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa.

5.3 ETSK on huolissaan siitä, että lyijylle, nikkelille ja niiden yhdisteille ei ole vielä määritelty lopullisia normeja. Näiden määrittäminen olisi asetettava etusijalle ja niille olisi laadittava asianmukaiset enimmäistasot, mikäli mahdollista siten, että ne voidaan sisällyttää esillä olevaan direktiiviin ennen sen viimeistelyä loppuunsaattamista.

5.4 Veden laadun parantamisen perimmäinen tavoite on eliöstön ja ravintoketjun suojeleminen aina ihmiseen asti. Jos olisi mahdollista mitata kaikki eliöstössä olevat pilaavat aineet luotettavasti, johdonmukaisesti ja tehokkaasti, olisi periaatteessa parempi asettaa normeja ja hoitaa seuranta tällä tavalla. Mutta tämä on tavallisesti yhä edelleen vaikeaa, ja tällä hetkellä useiden prioriteettiaineiden kohdalla on käytännöllisempää asettaa niiden enimmäispitoisuuksia pintavedessä koskevia normeja. Tämä on yleensä myös riittävän luotettava tapa. (Ehdotus, jonka mukaan normien noudattamista valvotaan prioriteettiaineiden osalta yhtäältä vuosikeskiarvon pohjalta ja toisaalta sallitun enimmäispitoisuuden pohjalta, on realistinen ja perusteltu).

5.5 On kuitenkin olemassa eräitä myrkyllisiä aineita, joilla on taipumista kertyä ravintoketjuun. Pelkät pintavettä koskevat normit eivät takaa riittävää suojaa tällaisten aineiden myrkyllisiltä vaikutuksilta. Olisi suositeltavaa asettaa näiden aineiden sallittua enimmäispitoisuutta kalojen, nilviäisten, äyriäisten ja muiden, saaliiksi jäävien eliöiden kudoksissa koskevat normit, kuten komissio ehdottaa. Näihin aineisiin kuuluu heksaklooribentseeni, heksaklooributadieeni ja metyylielohopea. Muita aineita voidaan yksilöidä tulevaisuudessa. Tällä hetkellä tällaisten normien asettamiseksi ei ole olemassa menetelmää, josta oltaisiin täysin yhtä mieltä, ja niinpä komissio vain ehdottaa, että jäsenvaltiot voisivat asettaa näitä kolmea nimenomaisesti määritettyä ainetta koskevat normit.

5.6 Nykyinen tietämys huomioon ottaen tämä pitänee hyväksyä. ETSK kuitenkin kehottaa komissiota tukemaan edelleen tieteellistä tutkimusta, jossa tarkastellaan eräiden myrkyllisten aineiden kerääntymistä eläviin kudoksiin. Komitea kehottaa komissiota olemaan valmiina laajentamaan eliöissä esiintyvien myrkyllisten aineiden enimmäismääriä koskevien normien käyttöä heti, kun tieteellinen tietämys ja valvontamenetelmät on saatu varmemmalle pohjalle. Lisäksi valvonnan avulla olisi varmistettava, että pilaantumisen tämänhetkiset tasot sedimenteissä ja eliöstöissä eivät nouse.

5.7 Ihmisen toiminnan aiheuttamien päästöjen ja häviöiden kartoittaminen sen tarkistamiseksi, saavutetaanko pilaantumista koskevat vähennys- tai lopetustavoitteet, on tarkoituksenmukaista. Luonnonaineiden aiheuttaman pilaantumisen määrää on vaikeaa täysin kartoittaa. Tietyissä tapauksissa voisi kuitenkin olla hyödyllistä määritellä luonnonaineiden aiheuttaman ja ihmisen aiheuttaman pilaantumisen yhteys.

5.8 Kartoitusteossa on pidettävä huoli siitä, että vältetään kaikenlainen päällekkäisyys ja epäyhtenäisyys muiden, pintavesien suojeluun tähtävien välineiden kanssa.

5.9 Ylitysten siirtymäalueita käsitellään komission asiakirjassa realistisesti, mutta ei kuitenkaan täysin tyydyttävästi. Muutoin lienee hankala taata vesimuodostuman muun osan olevan ympäristölaatumormien mukainen. Mikäli tällaiset siirtymäalueet otetaan käsitteenä käyttöön, on tarpeen kehittää täsmällinen menetelmä, jonka avulla kyseiset alueet sekä pilaantumisen mittauspisteiden sijainti määritellään.

5.10 Olisi kiinnitettävä huomiota myös niiden EU:n naapurimaiden tilanteeseen, joiden alueelta saa alkunsa EU:n jäsenvaltioiden halki virtaavia jokia tai joiden yhteinen raja EU:n jäsenvaltion kanssa kulkee järven halki. Jos EU:n ulkopuoliset maat eivät huolehdi vesistönsuojelusta, saattavat yksittäisten EU-maiden ponnistelut olla turhia, eikä vuodeksi 2015 asetettuja tavoitteita voida täyttää. Tällaiset tilanteet tulisi ottaa huomioon arvioitaessa direktiiviä ja sen täytäntöönpanoa. Myös vesipoliittikan puitteiden direktiivin 12 artiklassa käsitellään kyseistä asiaa.

6. Erityistä

6.1 **Aikataulu:** Ehdotetun direktiivin 4 artiklan 5 kohdassa todetaan, että päästöt on lopetettava ja vaaralliset prioriteettitai- neet on poistettava markkinoilta vuoteen 2025 mennessä. Vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisesti ympäristön laatuavoitteet tulisi sitä vastoin saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Määräaika saattaa osoittautua tietyissä tapauksissa vaikeaksi noudattaa, varsinkin kun tarkasteltavana olevan johdannaisdirektiivin antaminen on viivästynyt. Jäsenvaltioiden on kuitenkin pyrittävä kaikin tavoin saavuttamaan kyseinen tavoite, vaikka tietyissä rajoitetuissa olosuhteissa tilapäinen velvoitteista vapauttaminen on mahdollista. ETSK suosittelee, että komissio valvoo edistymistä kyseisen velvoitteen saavuttamisessa ja valmistautuu ehdottamaan lisätoimia, jotta tavoite saavutetaan määräaikaan mennessä mahdollisimman laajasti ja mahdollisimman vähin poikkeuksin.

6.2 Jäsenvaltioiden rooli

Tarvittavien lisätoimien säätämistä vastuun jättäminen jäsenvaltioille on aiheellista, sillä monissa tapauksissa tilanteet riippuvat paikallisista ja alueellisista olosuhteista. Kyseisen joustavuuden vastapainoksi on kuitenkin kehitettävä luotettavia palautemekanismeja, kuten komissio suosittelee tiedonannossa toimen 4 yhteydessä ⁽¹⁾.

6.2.1 Komission tiedonannossa (kohdassa 3) suhtaudutaan kuitenkin melko optimistisesti siihen, millaisia oikeudellisia välineitä jäsenvaltioilla on käytettävissään vesipolitiikan puitedirektiivissä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi prioriteettitai- neiden osalta. Tämä johtuu erityisesti siitä, että on tiettyjä merkittäviä päästöjen lähteitä, kuten hajakuormitusta synnyttävät kotitaloustuotteet ja palvelutoiminta, jotka eivät kuulu asianmukaisten säädösten piiriin, minkä vuoksi tarvittaisiin uusia tuotekohtaisia direktiivejä.

6.2.2 Näissä olosuhteissa on epärealistista olettaa, että jäsenvaltiot voivat antaa uusia säännöksiä, jotka eivät välttämättä ole yhdenmukaisia, etenkin mikäli ne on tarkoitus korvata EU:n uudella lainsäädännöllä.

6.3 Juomavesivarojen suojeleminen

6.3.1 Ehdotetun direktiivin hyväksyminen merkitsee juomaveden valmistamiseen tarkoitettujen pintaveden laatuvaatimuksista annetun direktiivin 75/440/ETY kumoamista. Lainsäädännöllisiä muutoksia tehtäessä on varmistettava uuden direktiivin yhdenmukaisuus juomaveden laatuvaatimuksista annetun direktiivin ⁽²⁾ kanssa.

6.4 Valvonta

6.4.1 Jotta direktiivin tavoitteissa edistytään ja jotta taataan tasavertaiset toimintamahdollisuudet koko yhteisössä, tarvitaan yhdenmukaisempia ja luotettavampia valvontanormeja. ETSK odottaa Euroopan vesitietojärjestelmän valvontaa koskevia uusia ehdotuksia, joita on tarkoitus piakkoin esittää, ja toivoo, että niitä voidaan hyödyntää prioriteettitai- neidirektiivin täytäntöönpanon tarkkaan seurantaan.

7. Yhdenmukaisuus veden ympäristölaatu- normeja koskevan direktiivin ja Reach-asetuksen välillä

7.1 On varmistettava puheena olevan direktiivin säännösten ja Reach-asetuksen säännösten yhdenmukaisuus, vaikka komissio oli periaatteessa ennakoivasti Reach-asetusta koskevien neuvottelujen onnistumisen ja siis asetuksen täytäntöönpanon. Uusien kemikaalien käyttöönotto markkinoilla tulee joka tapauksessa ottaa huomioon veden ympäristölaatu- normeissa.

8. Päätelmät

8.1 ETSK pitää ehdotettua alustavaa prioriteettitai- neiden luetteloa hyvänä. Se kuitenkin kehottaa ryhtymään toimiin puuttuvien nikkelin ja lyijyn laatu- normien määrittämiseksi sekä tarkastelemaan tiukasti ja säännöllisesti luetteloa ja normeja, jotta se voidaan tarvittaessa ajantasaistaa nopeasti ja tehokkaasti.

8.2 ETSK kannattaa ehdotettua direktiiviä pääpiirteissään.

8.3 Ympäristölaatu- tavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä on haastavaa. ETSK kehottaa jäsenvaltioita joka tapauksessa tehostamaan toimiaan tavoitteiden saavuttamiseksi.

8.4 Se korostaa tarvetta kehittää tiedonsiirtojärjestelmä, jonka avulla myös valvotaan valtioiden toimia käsillä olevan direktiivin täytäntöönpanemiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Se kannattaa komission ehdotusta "Euroopan vesitietojärjestelmän" (Water Information System for Europe, WISE) kehittämistä.

8.5 Komitea suosittelee, että pidetään huoli uuden ehdo- tuksen ja nykyisin voimassa olevien säädöstehtien yhdenmu- kaistamisesta, ja suosittelee asianmukaisen EU-säädöksen antamista niitä päästölähteitä varten, joita nykyiset säädökset eivät kata (esimerkiksi hajakuormitusta synnyttävät kotitaloustuot- teet).

Bryssel 15. helmikuuta 2007.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ KOM(2006) 398 lopullinen.

⁽²⁾ Direktiivi 98/83/EY.